

1. 1. 1. 1. 1.

ԱՋԳԵՅԻՆ, ԴԱՂԱՅԻՆ, ՏՆՏԵՍԻՆ ԵՒ ԲՆԱՍԻՐԻՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՐՏԱՔԻՆ. ԼՈՒՐԵՐ

ԲՈՐԹՈՒԿԱԼ: Սխալմունք մը:

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

Միլլուներ սեղանաւորութեան :

Բ ԱՆ ԱՍԻՐ ԱԿ ԱՆ

Տեսութիւն 'ի ծնէ կոյրերուն վիճակը խնամելու
և դարմանելու վրայ

ՔԱՆԵՐԵԿՆԵ

ՀԱՅԲԵՒՆ ԿՈՒՐԵՐ

Անաստուլի կայսերական բանակի
սպարապետ Մայրի փաշայէն ուրբա

Ահաւաստիկ Վարդանեւի նեղուցէն
ներս մտնող անդդիական և դադղիա-
կան նաւերը, որ Վեքօղի առջեւ եր-
կաթ նետած են :

Հնդկական,			
Պրիմալիոն,	120	Թնդանոթալ	
Թրաֆալիտ,	120	”	
Ռօֆուէյ,	90	”	
Ըլիֆոն,	90	”	
Վանճանս,	80	”	
Պիէլէրֆօն,	78	”	
Սան — Բառէյլ,	70	”	
Ըրէիէնս,	50	”	
Լէապէր,	50	”	
Ռէիլիդիւն,	28	”	Հոգեհան
Յիւրիս,	16	”	”
Թիլլէ,	16	”	”
Ռաւֆ,	14	”	սլոուտ . ”
Նիլլէ,	14	”	” ” ”
Յըրի,	6	”	” ” ”
Յայպրան,	6	”	” ” ”
Իֆէլիպլէ,	6	”	” ” ”
Սանս,	6	”	” ” ”
Սէիլֆալ,	4	”	” ” ”

864 𐎧𐎡𐎴𐎠𐎵𐎠𐎧

Գաղղիական :			
Լ Վ Վ լ Կ Ը Բ Խ Կ Ը	120	Թնդանթ	Թ Խ
Լ Վ Վ լ Կ Ը	120	"	"
Ֆրիկ Կ Ը	120	"	"
Հան Կ Ը	190	"	"
Ի Կ Ը	90	"	"
Պայա	90	"	"
Ժ Կ Ը	86	"	"
Հան Կ Ը	90	"	"
Լ Կ Ը	90	"	"
Կ Ը	24	Լ Կ Ը	Լ Կ Ը
Ս Կ Ը	14	"	"
Ս Կ Ը	16	"	"
Ս Կ Ը	14	"	"
Հ Կ Ը	• •	"	Լ Կ Ը
Կ Ը	• •	"	"

Սօլօն,	• •	”
Հէնս Զ, Զ	• •	”
Սէնս Զ, Զ	30	Թիւր • քորլիԹ
Սէնս Զ, Զ	18	” պլնիք
Լ, Լ		”

1022 *թնդ անօթ*

Լյա ներք մոնող նաւերէն զատ ու
րիշ անդղլիական նաւախումբ մին ալ
Լյամբնո Լայնա ծովապետին հրամանաւ
տարու թեանը տակ առայժմ Լըլիպե-
զագոսի մէջ կը գտնուի, և հետեւեալ
նաւերէն կը բաղկանայ :

Լ ԷԿԵՆ, 90	ԹԵՂԱՆՈԹԱՎ
ԹԷՆՈՒԿԱՎ, 21	” ՉՊԵՆԱԼ
Լ ԷՐԵԿԷ, 18	” ”
Լ ԷՄԵՆԷ, 91	” ԿՐՈՒՄԱԿԱՆՈՐ
Վ ԷՐԵՆԱ, 16	” ՉՊԵՆԱԼ
Վ ԷՄԷԷՐ, 16	” ”

252 ԹԻԴԱՆՈՒԹ

Մի քանի օր անց ՍԵՐՈՒՅՆ ՄԷԼ ճանու-
ցրեք էինք, որ Վալաբիդոյ և Սյուսա-
նոյ կուսակալ Սթիր պէ և Կլեա ին-
խանները կայսերական տեղութեան
կամայք համաձայն իրենց երկիրներէն
բերելու երթալու կը պատրաստուէին
Վերջին լուրերով կ'իմանանք, որ յիշ-
եալ երկու կուսակալները ճամբայ ելե-
ն Վիեննա և անկէջ Խաղիւս երթա-
լու դիտաւորութեամբ :

Բ. Վրան կողմէն նշեմբեր 4 թը
ւով հետեւեալ ծանուցագիրը խրկը
ւեցաւ օտար տէրութեանց դեսպան
ներուն ։

Թէպէտև եւ կայսրերութեան քանի մը նաւահան
գիտաները գիշերօթի մանկէլը արդիւրեւ է ամեն բա
րեկամ տէրութեանց շրջիւմներուն եւ առաքաւան
նաւերուն, այստե ամենաշինելու այս կանոնը է՝ որ
ուրի կոր Միտիպի եւ Սեւ ծովու ուրիշ քանի մը նա
ւահանօգիտաներուն մէջ, եւ որովհետեւ անօգտու
Հեղի բոկէ, որ պատրաստի մատանի ծովային կալ
գաղութեանց եւ կանոնից հակառակ է նաւերու
գիշերանց այնպիսի նաւահանօգիտաներ մանկէլը, որոն
մէջ արաբներն կը գտնուին, մնանաւոր, որ այժմե
պարագայներուն նայելով՝ յիշէր ամբողջութեան շա
րունակութիւնը խիստ մեծ անպատահութիւններ
վտանգներ յառաջ կրնայ բերել, ուստի որոշուցեալ
որ բոլոր բարեկամ տէրութեանց շրջիւմներն եւ ու
ռապատոմանները պտուց հետեւ արեւուն մարդ մը
նեղէն ետեւ չի կրնան Միտիպի եւ Սեւ ծովու ուրիշ
նաւահանօգիտաներ մանկէլ, եւ այս որոշումը բոլոր
բեկամ տէրութեանց իրապանութեան ծանօտցանելով
ներկայ ծանոցագիրը նմանապէս Չեղ ալ խրեաւ
է աղաչելով, որ բարեկամիք լրանիկա եւ նոյն այդպիս
մէն նաւահանութեան խնայելու, անոր պատուութե
րը Զոյրից այս կարգադրութեան համաձայնին է ո

Լհաւասիկ Գաղղիյ կառավարու
թեան Խնկիւն տալանական լրագրի
հրատարակած նշանաւոր յօդուածը
որուն վրայ համառօտ տեղեկութիւ
նք տուինք նախնիք թուով:

« Ինչպես որ անցյալները հրատարակուած պատմական տեղեկութիւններէն խոյրացեալս, բանի տալու է ի վեր Կ. Պոլսոյ մէջ յաղարած խնդիրը ներկայացնող մը մէջ մասնաւորապէս Բ. Պաւլսը մտածեց իրոց այս իմաստին մէջ դեպքանական խոստովանութիւններու մեկտէր թիւորութեւնը, եւ ալ ասիկա ետքը այս տեսակովն առաջին անգամ տպուողով կ'երևայ և Պաւլսեան յայտարարութիւնը աղբիւրն ինչացը շուրջն մը չէ, եւ ասիկա առաջին անգամ չէ որ նա երկրին մէջ երկու հաճառակ կողմերը իրարու դէմ ելած կը տեսնուին: Այս գծովու իմ մէջ խառնուած շահերու կարեւորութիւնը առ որպիսով թիւորութիւն իրերէն հարկադարձ ասելի Եւրոպայի ուրիշ կառավարութիւնացական վերաբերութիւնն ունենալով, առիթ մը տրուեցաւ որ կառուած արեւելեան զորքերուն այս խորհրդով թիւոր հանգրաւանութեանը կը տեսնուի:

Դուք երթալիք լրագիրներուն ճամբուն
ծախքը մեր վրայ է ։
Լրագրայտ վերաբերեալ նամակ կամ որ և
կցէ գրութիւն , խմբագրին պիտի ուղ-
ղուի . և ասոնց ճամբուն ծախքը խրե-
կողին վրայ է ։

դ Վ. Նարոզեան կայսեր կառավարութիւնը
ծանր խնդիրը բազում օրէն ճաղկոյթեր էր տնո-
ւորէ հետեւանմը. հասկոյցը էր որ խնդիրը Օսմ-
ան կայսրութեան ամալայեցի թեան ու անկախութե-
լից էր. և թէ ասոյն դպէշէ շէր ըլլար ուսան ծ-
րապէտ պաշտպան այն դրութեանց հաստատակա-
րութիւնը, որուն վրայ իւրաքանչիւր պայմանութիւնը
ցած է: Գտնուբեան իշխանութեանց գրաւուած դ-
նադարութեանց պայմաններուն հսկանակ ըլլալով
Ը. իւռնէ ասքին անպէշը գրաւ տայ ընդհանրութե-
կեդպարարքը որ խնդիրը անկողնէ 'ի վիշ տներ

Ի կառավարութիւններէ անոր վրայ սատարէ առիթներն և բարեկէ մեծն բերտանալու միջն հետ հաճախութեան ծովային ցոյցերու ձեռքը կը դարձնէ Տոմախանիւնի անկախութեանը վրայ մեղէ պէս ունեցող հպարտ յայտնութիւնը համար և Վաս երկուսն աւազարդութիւններուն Վաստիւն և բարտանալ ալ կը ծախիլ ըլլալով, խաղաղական լուծում մը գտնել համար բացառած գէտարմանական խօսակցութիւններ և բարտանալ, կերպարներ ընդ ունեցելու և Վաս համար մութեան շրջակայը որ շահագոյ առնանալու կիջի հասարակութեան յոռաւ իկած էր, ժամանակն որ խաղաղական լուծման յոյս կըցու ըլլալով, Զայրիսն ալ սոյս միայնակ զանր ծանուցարարով որ յայտնուեցաւ որուն մէջ կառավարութիւնները որ մեծ գիտարմանութիւններ առնելու ունեցին, շնչանալն տարու երբ հակուսակ կամ վիճակ կողմնակ, այն արդար բաժնի որ վիճել նիւթ էրող իրաւանք մէջ էրկուքին ալ ունիլ պիտի էր և Վաս ծանուցարարին երկու կողմնակն տուած լինալութիւնը վախ տուեալ և որ միայն ժողովին միտքանութեանը զանգ Գործը բաժնի ճշդութիւն ի պիտի պատահական գտնիլու պարտաւորութեան գիտարմանութեան, և ի պիտի իր նպատակին, պիտին վիճախաւ Սովեթական գիշին իրաւութեանը պահպանել, որ Օսմանեան Դիւանագիտութեանը և հետեւաբար Եւրոպայի հաւաքակցութեանը միակ հինն է և :

ո Ըն ժամանակէն Բ. Դուռը մտածելով, որ պատուոյն յարժու եղածը միայն պատկերազնէն է և չ'արգելի իրար կողմէ կառավարութիւնը ի յեղեղանալ տէ ոչս ինքզնյն մէջ իւր բռնած բազմաթիւս շահ ըն խտտողիցու Ըն ժամանակն ալ Բրիտանական ըն կառավարութեան միջոք իրենցին համաձայն դուռւ, այն ար Դանուրեան իշխանութեանց քաւման ու նը գտեր էր Բուտի երկու կառավարութիւններու խորիցիկն իմոյն նաւախաւմանբնութւն Դպր ներկ նեղուցիկն իրար միտող, և հինմ Մարման ծովուն մէջ երկրվթ նետած պիտի ըլլան:

դ խաղաղությունը ժողովրդային հաստատուն չէ
է և, հաջորդելու կոտորել ասիկա լաւ ճանչցած է
լով, նախքան խնդրելը արտերակա զահը երէկէն
առաջ հրապարակաւ ապահովութիւն տուաւ, որ
բոլորը զօրութեամբ պիտի աշխատի խորհրդարան
հաստատու պահելու, որուն բարբոթը խորապէս
կուլթեամբ կը վայելէ Ի Բայց յայտնի է որ այս
զորութեանը իւր է ասիան որպէսնին կը վիճի, որ
որ կիսաանոյ պահպանութեան է ամենուն օգտին
պահպանութեան հարկաւ որ եղած հաստատար
թիւնը իրեն հիմն աւանդուէն դադարէր

ո Այս ակտումունքներով թեւեթի նաւախոն
Ստաւրակն և Ստգորակներն ալ Պէշկըա խորեկե
զանն էկաւ։ Այս խորեկըք պիտի առաւն
նաւն այս նոր Ճարմուն մէջ։ Այս նպատակը վ։
սկի կառավարութիւնը բնաւ իւր աշգրն առելը
էն պիտի կորցնէր մինչև որ խաղաղութիւնը
Համապայմանի այն միակ հիման վրայ, որ զանխա
տակար և կարեւր որ կ'ընէ։ Այսպիսի
նոր արժեանքի եր արեւմտեան երկու մէջ տեղուն
գործընկերը միայնիւր և գործողութեան ու խ
ցութեան մէջ կառարեւտ Համապայմանութեան
դեղիքի տեսարանը եր ընծայելու։ Թե որ միւս կ
նէ, Վիեննայի դեպտայն Ժողովուն մէջ այս ե
կառավարութեանց գործակից էղող կառավարո
նիքը բնաւ հարկաւոր չ'էն դատելը Գաղղիոյ
դիպ հետ իրենց ալ Հաւատարմաբն ունեցած շա
խմար Յովայից ցնցելու մասնակից ըլլալ, այս
տեսակ յայտնի է որ կը ներք մտնէ յուսալ, թէ է
շէնգործութեան անտարբերութիւն էն կրնոր ըլլալ
թէ այս երկու կառավարութիւնները որ կա
թագբին վրայ աւելի ազդեցութիւն ունենալու
յարմար միջոցներ ձեռք առնելու բաւականու
ն'են։ Իրենց պարզոր տեպիսից գործողութեան
բանին մտնելով, առնչու վնճին յաճուելը դիւր
լու ծառայող էղողանական խոստացութեանց
միւս երկու տէղութեանց գործակիցութիւնն ալ
ուսած էն Համապայմանի։

« Աստիկ բարձր Եւրոպայի վերաբերութիւն
ցող գառի մը պաշտպանութեանը համար մէկտ
կած այլաժողով պարագաները՝ կը ներկէ մեզի հնար
գէտութիւնը ապահովութեամբ նկատելու և իրաց
ճանին փոփոխութեամբ սպասելու »

Այս յօդուածը կամ լաւ եւ
բոլոր յայտարարութիւնը Վաղդի

Լիզիկայ բոլոր լրագրողներուն հաճու-
թեան և գովեստի նիւթ եղած է :
Լրագրողներն թաղաքին հետեւեալ
խորհրդածուծիւնները ուշադրութե-
ամբ արժանի կը համարենք :

« Սօսիւթեան յօդուածը՝ որ երեկ
լրագրող մէջ հրատարակեցինք, Լրե-
ւելքի խնդրոյն վրայ Լիզիկայ կառավա-
րութեան ունեցած կարծեաց յայտա-
բարութիւնը կրնայ համարուիլ : Եւ-
եալ յօդուածը ընդհանրապէս բարի
ազդեցութիւն մը ըրած կերեւի Փա-
րիզի մէջ և մեծ հաճութիւն պիտի
պատճառէ Լիզիկայ մէջ. բայց որով
թէ պէտք համառօտ և չափաւոր կեր-
պով մը եղած անցքերը կը պատմէ,
բայց զանազան ճշգրիտ կը կշռէ, իրենց
բուն կերպարանքովը կը տեսնէ, և այն
պիտի եղբակցութիւններ յառաջ կը
բերէ, որոնց հակառակիլ անհնար է :
Դեպքերուն նոր կերպարանք մտնելը՝
Լիզիկայի տէրութեանց մէկ նոր ու
լուսման արդիւնքն է, այլ Բ. Դրան
դեպքանական խօսակցութիւնները կը
բերով պատեարդ հրատարակելու ու
լուսման արդիւնքն է :

« Երեւելք յօդուածը գիտել կու-
տայ, որ այս կերպ յայտարարութիւն
ները նոր բաներ չեն, և այս առաջին
անգամը չէ որ նոյն երկրին մէջ նոյն
տէրութիւններն իրարու հետ կը պա-
տեարդուին :

« Ինքեցողը այս յայտարարու-
թեան մէջ պիտի գտնայ այն քաղաքա-
կանութիւնը որ այս լրագրող մէջ հա-
տարակութեան ցոյց տուինք : Գեշու-
մեծ պատճառը՝ յետեւորդի ծանուցա-
գիրն է : Ուստի յարձակման վրայ՝
Լիզիկայի տէրութիւնները Վիեն-
նայի մէջ ժողով մը հաստատեցին, և
Լիզիկայի ու Լիզիկայի նախնականները
Լիզիկայի ծովերը գացին : Վիեննայի
ժողովը՝ կայութեան գովարարութիւն
ները մտածելով՝ խնդիրը լուծեց ծա-
նուցագրի մը միջոցաւ, որուն մէջ ան-
տարակցի կողմէր Ուստի անխա-
ղախանքներուն դէմ հաստատել
այն իրաւունքները՝ որոնց պահպանու-
թեանը համար վեհապառ Սուլթանը
ամեն ջանք ի գործ կը դնէր : Բ. Դու-
ր յիշեալ ծանուցագիրը չափաւորե-
լու պայմանաւ միայն ընդունելու ա-
ռաջարկութիւն ըրաւ. գիտելու է, որ
եւթի դէպքերը հաստատեցին Բ. Դու-
րան առաջարկած չափաւորութիւննե-
րուն հարկաւորութիւնը : Բայց Վի-
եննայի ժողովոյն օգտին համար կրնայ
ըսուիլ, թէ Տաշկանտանի խիստ բա-
րեկամ եղող տէրութիւններն անգամ
այն չափաւորութիւնները հարկաւոր չե-
լին դատած : Եւստի յայտարարու-

թիւնը միայն աւրեց Վիեննայի ծանու-
ցագիրը, ինչպէս որ Սօսիւթեան նշա-
րել կուտայ :

« Որովհետեւ Լիզիկայի ի սկզբանէ
վեհապառ Սուլթանին իրաւունքը
ճանչցած է, պէտք չէ որ իր քաղաքա-
կանութեան ճամբէն խոտորի վերջին
դէպքերուն ազդեցութեան, որոնք
իրաց վիճակը յառաջուցմէ գուշակել
կուտար :

« Բ. Դուր ոչ միայն պատեարդ
հրատարակելու իրաւունք ունի, այլ
քանի մը ամիս առաջ հրատարակելու
ալ իրաւունք ունի : Եւ որովհետեւ
այս հրատարակութեամբ վեհապառ
Սուլթանը իր իրաւունքներէն դուրս
չելաւ, ուրեմն ամենեւին պատճառ
մը չի կայ, որ այս բանին համար ինքը
պաշտպանող տէրութիւններուն ձեռն-
առութեան զրուի : Բայց Սօսիւթե-
ան յօդուածին մէջ ամենէն ուշադ-
րութեան արժանի բանը՝ Լիզիկայ և
Լիզիկայ տէրութեանց Լիզիկայի
խնդրոյն մէջ ունեցած համաձայնու-
թեան վիշտութիւնն է : Եւստի միաբա-
նութիւնը որ ինչպէս շատ անգամ ը-
սած ենք, երկու տէրութեանց կա-
ռավարութեան մէջ կը տիրէ, ամե-
նապայապէս կերպով հրատարակուած
է յիշեալ յօդուածին մէջ : Լիզիկայ
և Լիզիկայ մի և նոյն կարծիք ունե-
ցան վեճին սկիզբէն, այն ժամանակէն
իրարու համաձայնեցան ամեն մասով
և տակաւին մի և նոյն դիտաւորու-
թիւններն ունին :

« Բնակիչներն ալ հետե-
ւալ խորհրդածուծիւնները կ'ընէ :

« Կառավարի Սօսիւթեան լրագրին Լի-
զիկայի գործերուն վրայ որ այս առաւ-
տար հրատարակած յօդուածին գիտաւոր
կէտերը :

« Խորհրդով և գործով Լիզիկայ և
Լիզիկայ միաբանութիւնը :

« Վ. Սուլթանին գերագոյն իրա-
ւունքը և Տաշկանտանի անխախտ
պայմանները հաստատ պահելու համար
յիշեալ երկու կառավարութեանց հաս-
տատ որոշումը :

« Երկու հակառակ կողմերը գոհ
ընելու կերպով խնդիրը լուծելու մա-
սին դեպքանական ջանքի մէջ Բրուսիոյ
և Լիզիկայի գործակցութիւնը :

« Փարիզին նոյն 2 թուով հետե-
ւալ կը գրեն Լիզիկայի Սօսիւթե-
ան :

« Երկու օրէ ի վեր Փարիզի մէջ
խօսք մը կը պտտի, թէ Պէլքիւ-
րի թագաւորին Լիզիկայ երթալը իր
հարսը Վ. Վիլհելմի թագաւորին
նկարագրելու նպատակաւ չէ : Եւ
Լիզիկայի խնդրոյն պատճառաւ Ու-
ստի

սիւյ կայսեր ու արեւմտեան տէրու-
թեանց մէջ միջնորդ ըլլալու համար է
կ'ըսեն : Վ. Վիլհելմի կայսրը այս
բանին համար յատկապէս երկար նա-
մակ մը գրեւէ իւր ձեռքը Պէլքիւ-
րի Լիզիկայ թագաւորին, և իրաւա-
տար իշխանութիւն տուել է անոր՝
այս խնդիրը պատուաւոր կերպով լու-
ծելուն համար :

« Պէլքիւրի Լիզիկայի լրագրին
խօսքին նայելով, մայրաքաղաքի Լիզի-
կայ նորնորդ դեպքան Պ. Պառակէ
Տիլքի զօրապետը Լ. Պոլիս գալու ա-
տենը իւր բարեկամներէն մէկուն հե-
տեւեալ նշանաւոր խօսքերը զըս-
ցեր է :

« Օրիս խառնաբառ մարդ մը հա-
մարած են. ինծի տրուած հրամաննե-
րը չեմ կրնար ձեռք յայտնել, այսու
ամենայնիւ այսպիսի միայն կ'ըսեմ,
որ հաստակութեան իմ վրաս ունե-
ցած կարծիքը ծուռ է. պիտի տես-
նէք որ ես Լ. Պոլիս խաղաղութիւն
ընելու կ'երթամ :

« Բնակիչներն ալ պաշտօնական լրագրին
մէջ ալ հետեւեալ կը կարդանք :

« Լիզիկայ տէրութիւնը Լիզիկայ-
քի խնդրոյն սկսած օրէն ամենապայ-
ծառ կերպով յայտնի ըրաւ որ ինքը
խաղաղութիւն կողմէր : Զիմա ալ ևս
առաւել հաստատ կեցած է այս քա-
ղաքականութեան վրայ որ Լիզիկայի
չահուն ամենահարկաւոր է. բայց ա-
նանկ խախտու ու գիւրեզմական խա-
ղաղութիւն մը չուզէր, որով կարենայ
Ուստի տէրութիւնը յարմար առիթ
մը գտնելուն պէս իր փառաւոր հա-
րիմացութիւնները սկսելու և աշխա-
րքս խօսքերը՝ վերստին գրաւելով
գաշնակից տէրութեան մը երկիրը որ
ընելու կուզէ :

« Լիզի, արեւմտեան տէրութիւն-
ները՝ որ իրենց բարձրագոյն հանձա-
րով անձնանուէր եղեր են խաղաղու-
թեան արուեստներուն, որ ազգաց եր-
ջանկութեան մէկ հատիկ տարն է,
չեն կրնար հաճիլ, որ աշխարհի վրայ
իրենցմէ աւելի իրաւունք չունեցող
և մարդկութեան պակաս ծառայու-
թիւն ընող ազգ մը՝ անգագար միւսնե-
րը անհանգիստ ընելու և Լիզիկայի
հաւասարակշռութիւնը աւերելու ելլէ՝
միմիայն իր փառաւորութիւնը և բարձ-
րամտութիւնը գոհ ընելու համար :

Լիզիկայ շաբաթու կայսերական հը-
րամանաւ :

Իարձրագրողին մեծ լրագրողի որ-
գի և արտաքին գործոց պաշտօնաւոր
Թիլքիկայ տէրութեան գրասենեակին ան-
գամ Սալիկ Պէլքիւրի Լիզիկայի

աստիճան անաւ. և զինուորական գը-
րային վերակազմու անուանեցաւ :

Կամապէս Բ. մեծ Լիզիկայի որ-
գի Խորհրդի Լիզիկայի հաղորդակ-
տի աստիճան տուաւ և զինուորական
նախարարութեան գործերն վերակա-
ցու անուանեցաւ :

Կամապէս Լիզիկայի երկրորդ քարտու-
ղար Սալիկապա Ֆայրէտիկայի մէջ որ
պաշտօնով Լիզիկայ գացած է, չորրորդ-
կարգի պաշտօնաւոր անուանեցաւ :

Լիզիկայի նախկին կուսակալ Սըրբի
փաշան՝ Լիզիկայի կայսերական բա-
նակին վերակազմու (մեմուր) անուա-
նեցաւ, և շաբաթ օրը աւստրիական
շտեմաւոր մայրաքաղաքէ մեկնեցաւ :

ԱՐՏԱԳԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՆՂԱԻՍ : Հասարակաց ուշադ-
րութիւնը բոլոր բովանդակ արեւելքի
գործերուն վրայ ամփոփուած է այս
միջոցին : Եւստի Լիզիկայ տէրութեան արժանի
դէպք Լիզիկայի մէջ այս օրերս բաց-
ւած ստորագրութիւնն է՝ Լիզիկայ
իշխանին արձան մը կանգնելու համար
Հայտ՝ Լիզիկայ տուած ընդարձակ ձե-
մեքներ մէջ, 1850 ին Լիզիկայի հա-
մախարհական արուեստի միջնորդ-
ցին առաջարկողն ու գործադիրը ըլլա-
լուն համար, որով աշխարհի վաճառա-
կանութեանը մեծ ծառայութիւն մը
ըրաւ : Լիզիկայ բազմաթիւ մարդիկ 1000
լիւրացն աւելի ստորագրութեան :

ԳԱՐԻՍ : Լիզիկայի արկածները
այս օրերս քիչ մը շատնալով, կառավա-
րութիւնը կ'աշխատի օգտակար միջոցներ
ձեռք առնելու այս մասին : Ուստի
յարմար և յաջողակ անձինքներէ յանձ-
նարարական ժողով մը կազմուեցաւ,
որ երկուստեք իրենց վրայ պատահած
արկածներուն յատուկ և ընդհանուր
պատճառացը վրայ նորէնոր քննու-
թիւններ ու մանրամասն հետազոտու-
թիւններ ընելով՝ պէտք եղած փոփո-
խութիւններն ու անօրէնութիւնները
ընեն, որ այսուհետեւ չուրեքուր
երթնալու Լիզիկայ հար եղածին չափ
ապահով և կանխաւոր ըլլայ Լիզիկայ
մէջ :

Իօթեմիայի Կաթիլ լրագրին մէջ
հետեւեալ կը կարդանք :

« Խօսք մը կը պտտի, թէ Վ. Վի-
լհելմի Բ. կայսրը եկող ամիս Լիզիկայ
պիտի երթայ Վ. Վիլհելմի թագաւոր
հետ հետ տեսնուելու : Ուստի
կայսեր (Օմուր) ըրած տեսութեան
անմիջապէս ետքը՝ Կաթիլի կայսեր
Փարիզի անգղիական դեսպանին հետ

ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Ի ծնէ իրարեւան մեծալը խնամելու և Դու-
րանի վրայ :

ԺԵ.

Բրիտանիայի մէջ մտնողութիւններ
ու աղանդներ ծագած են. երէն արդ-
եօք : Լիզիկայի անձամբ հովուած և
հսկած սակաւաթիւ հաւատացեցող
օրերէն ի վեր : Լիզիկայ անցնաւ առաքե-
լոց գործերը և Պոլիսի թուղթերը,
կը տեսնաս որ Բրիտանոս ոտքը գետնէն
չի կորած, հաւատացող տարածայնու-
թիւնը սկսեւ էր : Լիզիկայի միջնեւ
եկեղեցեաց ազատութեան օրը՝ հաւա-
տացեցող կողմէն մտնողը գէմն ե-
ղածն ինչ էր : Լիզիկայ խրատ՝ յան-
գիմանութիւն, զղջալովն ապաշխա-
րութեամբ թողութիւն, և կամակո-
րին հաւատացեցող միութեանն որո-
շումն : Լիզիկայ աւելին ընելու ոչ հա-
ւատքը կարօտութիւն ունի, և ոչ

բրիտանիայը հրաման ունի :

Լիզիկայ որ բրիտանիայը հետեւող
սոց լուծէն ազատելով ինքնիշխան ե-
ղան, հետեւողաց պետութեանը հետ
անոնց տեսնով իրենց դէմ գործածած
սուրն ալ արգարութեամբ ժառանգա-
ծի պէս, վերջին սուրը, և աստու-
ծոյ աւ մարդկան մէջ զենելով երկու-
քին ալ սպառնալ սկսան : Լիզիկայ,
վասն զի անոր հաւատքը ալ անոր ու-
ղածին պէս կառավարել չէին ուղեր,
և մարդկան մէկ մասին, վասն
զի անոնք ալ հաւատքը իրենց ուղա-
ծին պէս չէին գաւանդել : Լիզիկայ
կողմն ալ մեղադարտ, և թերեւս եր-
կուսն ալ փոխադարձ են, սակայն
սուրին առջին խոտորանքն պատժա-
պարտութիւնը մարդուս վճռելը
չէր, և մահուամբ պատուհանը
բնաւ իրեն տրուած չէր. վասն զի
Լիզիկայ մեղաւորին մահը չէր կա-
մեր, դարձը կը կամեր, անոր կեանքը
բարձրը դարձին պատեհն ալ հետը
կը բաւնար : Իսկ սուրը գործածողին
պատժապարտութիւնը անտարակցի

էր, վասն զի Լիզիկայ սատարն և ըս-
տուանեօք արգիլած ոտքը կը գոր-
ծէր ընկերին դէմ, Լիզիկայ ա-
նոր արգիլած կեանքը տարածում կո-
րուսանելով :

ԺԸ.

Չախողաբար, սուրը բռնողին կող-
մը՝ Լիզիկայ կամայն ու մարդկան
խղճին դէմ գործուցաւ, և սկսաւ աչ-
քին որոնն երեւցածը հնձել : Լիզիկայ
կողմ, ինչ որ հետեւողները ատենով
բրիտանիայի դէմ ըրած էին, հիմայ
բրիտանիայը իրարու ընել սկսելով,
քիչ տեսնէն բրիտանիական դատա-
պարտութե արեւահեղ ատեանները
Սալիկիմիանսի և Լիզիկայի անոնք
և Լիզիկայ ատեաններն անցան : Լի-
զիկայ, վասն զի մէկ գիշերուան մէջ
եօթնամասուն հազար բրիտանիայ ջա-
ղերու օրինակը չունէին հետեւողաց
ըրած կոտորածներուն մէջ : Բրիտա-
նիայ համար գիտես թէ օրհասը վեր-
ցեր, և իրենց ճակատագիր եղած էր.
առաջ կառավարողներէն, ետքն ալ ասո-
ւածապաշտներուն ձեռամբը առանց

օրհասի կորնչիլ : . . . « Բրիտանի-
այ ջարդանքներ բրիտանիայ չէին,
» հերետիկոս էին. անոնք սպաննել
» Լիզիկայ պաշտօն մատուցանել է.
» վասն զի գոնէ հովիներին կ'աղա-
» տի » կ'ըսեն, և բաղձանաց վեր
» ի վերջ փշուժ մը չեղած ըլլալ տալա-
ցուցանելու համար, նոյն իսկ գաւա-
ցացը սրբաբնութեան բոցերուն
մատուցելու կողմէն : Եւ կողմէն, նը-
ղովեալ հերետիկոսն ալ քեզի պէս
ծանձաղամիտ և արկնախանձ ուղա-
փառն ալ, բայց քու բարեանձնագ կա-
մայրը յայտարարութիւնն է, և ոչ ա-
պացուցութիւն. մեք կուզենք որ,
հոգի փրկելու համար հերետիկոս ջա-
ղերու կարգութիւնը քու նմաններու
յանձնուած կամ ներած ըլլալը ապա-
ցուցանեն, ու պարտաւոր տեղը հայոց
ականջները չի պղծես : Լիզիկայ չի-
տեմ, որ անշուշտ Լիզիկայի Լիզի-
կայցոյն տուամբին մէջ բոցեղէն տա-
ւերով գործած է. բայց կրօնակցիդ
մէկուն հրապարակական վիշտութեամբ
բը գիտնալով որ, ով որ ես նէ, կիսա-

փառաբանում : Աւստի դեկտեմբերի 31-ին դրամատիկական ծանուցում մը հրատարակելով հասարակութեան իմաստասիրները անկէ ետեւ կէս օրէն վերջը իրեն բերուած փոխանակադիրները չի պիտի զեղչէ, ու չորեքշաբթի օրէն՝ կէս օրէն ետեւ իրեն բերուած սեղանամուրհակներն անգամ չի պիտի վճարէ : Եւ թէ անկէ ետեւ, իրեն բերուած փոխանակադիրներուն ու սեղանամուրհակներուն գումարը՝ այն օրուան թէ՛ զեղանակն և թէ՛ վճարման գործածուելու համար որոշուած դրամին գումարը անցնելու ըլլայ, այն անցած մասը խրկողներուն վրայ բաժնէ լով՝ (առանց անոնց ակնածելութեան նայելու) իրենց ետ պիտի խրկուի :

Երբոր դրամատիկական այսպէս կերպ կերպ հնարքներ կը բանեցնէր իր ներքաշով յաջողութեամբ, կառավարութիւնն ալ ժամանակին պարագաներէն ստիպեալ անդադար փոխ կ'առնէր դրամատիկականներէն . սնուցանելուն դիտողութիւնները, աղաչանքը և զիմանալնէն ըր մտիկ ընող չի կար . անանկ որ, 1797-ին սկիզբը, դրամատիկական 10 միլիոն լիւրայի չափ կանխիկ վճարք ըրեր էր կառավարութեան, ուր, զեղանակ միջոցով վաճառականութեան ըրած կանխիկ վճարքներուն գումարը ընդ ամենայն 3 միլիոնի կը հասնէր : Եւ այս կէտին դրամատիկական այն վիճակին հասած էր, որ իր ծառայութիւնները պիտի դադարեցնէր, մէկ մ'ալ յանկարծ կառավարութիւնը՝ փետրուարի (1797) 26-էն 27 լուսնալու գիշերը խորհուրդ մը ընելէն ետեւ, ամեն ալ կընկալուածանց դէմ այն հռչակաւոր վճիռը հանեց, որով դրամատիկական կ'արգիւյր իր մուրհակներուն դրամը վճարելու : Եւ վճիռը՝ որ արգիւյր վճարելու (ուսթիւքըն էթթ) կոչուեցաւ մինչեւ 1822 տեւեց :

Դրամատիկական տնօրինական ժողովը երբոր այն վճիռը հասարակութեան հաղորդեց, նոյն օրը՝ ինչպէս որ 1745-ին ըրեր էին, վաճառականները և սեղանամուրհակները ժողով մը ըրին քաղաքապետին նախագահութեամբ, ու հոն միաբան հաւանութեամբ այս որոշումը ըրին :

« Սեբ տնօրինական ազէի հաւանութեամբ թէ ներկայ պարագաներուն մէջ որչափ հարկաւոր է հասարակաց վարկը տեղը պահելը, կը փութանք յայտնելու, որ ամեն պահուածք մէջ չի պիտի մերժենք մեր առնելըներուն տեղը դրամատիկական մուրհակները ընդունելու, և և բոլոր ջանքով պիտի աշխատինք մեր առանձին վճարքն ալ նոյն մուրհակները իբրեւ թէ Լատուսի համար կը դառնին բայց ոչ Լատուսի օրէնները և ոչ Լատուսի հրամանաւր : Եւ արքայական գիշերը անցնող մուրհակներ հրաժարիլ և հեռանալ միայն հրամայած * էր, և ոչ Լատուսի և ոչ աստուածային անձինք, այսինքն ոչ առաքելաւ և ոչ վարդապետ պատուհասի և մահուան ամենեւին հաճութիւն տուած չըլլալուն դատ, Լատուսը մտք անգամ դատելու ներած չէր : * Եւ ինչ տարբերութիւն կ'ըլլար արդեօք անասունը գտնուածանց և առնուածանց և մարդասիրութեան Լատուսի մէջ տեղը . Եւ ինչ տարբերութիւն և արքայական մարդեղութեան խորհուրդը պաշտօնը քահանայութեան մէջ տեղը : Սոկրատի մահը վճարող բռնաւորներուն ու Քրիստոսի մահուամբ արգիւյրեցեալ փրկութիւն քարոզողներուն մէջ տեղը :

Բաւ լիցի . Յիսուս Քրիստոս իր աստուածանշ օրէնսդրաց պէս իր պատուով իրենց ընկերակցութեան օրինակէն : Եւ ինչ տարբերութիւն և արքայական մարդեղութեան խորհուրդը պաշտօնը քահանայութեան մէջ տեղը : Սոկրատի մահը վճարող բռնաւորներուն ու Քրիստոսի մահուամբ արգիւյրեցեալ փրկութիւն քարոզողներուն մէջ տեղը :

Քաւ լիցի . Յիսուս Քրիստոս իր աստուածանշ օրէնսդրաց պէս իր պատուով իրենց ընկերակցութեան օրինակէն : Եւ ինչ տարբերութիւն և արքայական մարդեղութեան խորհուրդը պաշտօնը քահանայութեան մէջ տեղը : Սոկրատի մահը վճարող բռնաւորներուն ու Քրիստոսի մահուամբ արգիւյրեցեալ փրկութիւն քարոզողներուն մէջ տեղը :

« Եւ ինչ տարբերութիւն և արքայական մարդեղութեան խորհուրդը պաշտօնը քահանայութեան մէջ տեղը : Սոկրատի մահը վճարող բռնաւորներուն ու Քրիստոսի մահուամբ արգիւյրեցեալ փրկութիւն քարոզողներուն մէջ տեղը :

Եւ ինչ տարբերութիւն և արքայական մարդեղութեան խորհուրդը պաշտօնը քահանայութեան մէջ տեղը : Սոկրատի մահը վճարող բռնաւորներուն ու Քրիստոսի մահուամբ արգիւյրեցեալ փրկութիւն քարոզողներուն մէջ տեղը :

Եւ ինչ տարբերութիւն և արքայական մարդեղութեան խորհուրդը պաշտօնը քահանայութեան մէջ տեղը : Սոկրատի մահը վճարող բռնաւորներուն ու Քրիստոսի մահուամբ արգիւյրեցեալ փրկութիւն քարոզողներուն մէջ տեղը :

Եւ ինչ տարբերութիւն և արքայական մարդեղութեան խորհուրդը պաշտօնը քահանայութեան մէջ տեղը : Սոկրատի մահը վճարող բռնաւորներուն ու Քրիստոսի մահուամբ արգիւյրեցեալ փրկութիւն քարոզողներուն մէջ տեղը :

Եւ ինչ տարբերութիւն և արքայական մարդեղութեան խորհուրդը պաշտօնը քահանայութեան մէջ տեղը : Սոկրատի մահը վճարող բռնաւորներուն ու Քրիստոսի մահուամբ արգիւյրեցեալ փրկութիւն քարոզողներուն մէջ տեղը :

Եւ ինչ տարբերութիւն և արքայական մարդեղութեան խորհուրդը պաշտօնը քահանայութեան մէջ տեղը : Սոկրատի մահը վճարող բռնաւորներուն ու Քրիստոսի մահուամբ արգիւյրեցեալ փրկութիւն քարոզողներուն մէջ տեղը :

Եւ ինչ տարբերութիւն և արքայական մարդեղութեան խորհուրդը պաշտօնը քահանայութեան մէջ տեղը : Սոկրատի մահը վճարող բռնաւորներուն ու Քրիստոսի մահուամբ արգիւյրեցեալ փրկութիւն քարոզողներուն մէջ տեղը :

Եւ ինչ տարբերութիւն և արքայական մարդեղութեան խորհուրդը պաշտօնը քահանայութեան մէջ տեղը : Սոկրատի մահը վճարող բռնաւորներուն ու Քրիստոսի մահուամբ արգիւյրեցեալ փրկութիւն քարոզողներուն մէջ տեղը :

Եւ ինչ տարբերութիւն և արքայական մարդեղութեան խորհուրդը պաշտօնը քահանայութեան մէջ տեղը : Սոկրատի մահը վճարող բռնաւորներուն ու Քրիստոսի մահուամբ արգիւյրեցեալ փրկութիւն քարոզողներուն մէջ տեղը :

Եւ ինչ տարբերութիւն և արքայական մարդեղութեան խորհուրդը պաշտօնը քահանայութեան մէջ տեղը : Սոկրատի մահը վճարող բռնաւորներուն ու Քրիստոսի մահուամբ արգիւյրեցեալ փրկութիւն քարոզողներուն մէջ տեղը :

Եւ ինչ տարբերութիւն և արքայական մարդեղութեան խորհուրդը պաշտօնը քահանայութեան մէջ տեղը : Սոկրատի մահը վճարող բռնաւորներուն ու Քրիստոսի մահուամբ արգիւյրեցեալ փրկութիւն քարոզողներուն մէջ տեղը :

Եւ ինչ տարբերութիւն և արքայական մարդեղութեան խորհուրդը պաշտօնը քահանայութեան մէջ տեղը : Սոկրատի մահը վճարող բռնաւորներուն ու Քրիստոսի մահուամբ արգիւյրեցեալ փրկութիւն քարոզողներուն մէջ տեղը :

Եւ ինչ տարբերութիւն և արքայական մարդեղութեան խորհուրդը պաշտօնը քահանայութեան մէջ տեղը : Սոկրատի մահը վճարող բռնաւորներուն ու Քրիստոսի մահուամբ արգիւյրեցեալ փրկութիւն քարոզողներուն մէջ տեղը :

Եւ ինչ տարբերութիւն և արքայական մարդեղութեան խորհուրդը պաշտօնը քահանայութեան մէջ տեղը : Սոկրատի մահը վճարող բռնաւորներուն ու Քրիստոսի մահուամբ արգիւյրեցեալ փրկութիւն քարոզողներուն մէջ տեղը :

Եւ ինչ տարբերութիւն և արքայական մարդեղութեան խորհուրդը պաշտօնը քահանայութեան մէջ տեղը : Սոկրատի մահը վճարող բռնաւորներուն ու Քրիստոսի մահուամբ արգիւյրեցեալ փրկութիւն քարոզողներուն մէջ տեղը :

Եւ ինչ տարբերութիւն և արքայական մարդեղութեան խորհուրդը պաշտօնը քահանայութեան մէջ տեղը : Սոկրատի մահը վճարող բռնաւորներուն ու Քրիստոսի մահուամբ արգիւյրեցեալ փրկութիւն քարոզողներուն մէջ տեղը :

Եւ ինչ տարբերութիւն և արքայական մարդեղութեան խորհուրդը պաշտօնը քահանայութեան մէջ տեղը : Սոկրատի մահը վճարող բռնաւորներուն ու Քրիստոսի մահուամբ արգիւյրեցեալ փրկութիւն քարոզողներուն մէջ տեղը :

Եւ ինչ տարբերութիւն և արքայական մարդեղութեան խորհուրդը պաշտօնը քահանայութեան մէջ տեղը : Սոկրատի մահը վճարող բռնաւորներուն ու Քրիստոսի մահուամբ արգիւյրեցեալ փրկութիւն քարոզողներուն մէջ տեղը :

Եւ ինչ տարբերութիւն և արքայական մարդեղութեան խորհուրդը պաշտօնը քահանայութեան մէջ տեղը : Սոկրատի մահը վճարող բռնաւորներուն ու Քրիստոսի մահուամբ արգիւյրեցեալ փրկութիւն քարոզողներուն մէջ տեղը :